

Eerste aanvulling op de naamlijst Nederlandse sluipvliegen (Diptera: Tachinidae)

THEO ZEEGERS, JOHN T. SMIT & BOB VAN AARTSEN

ZEEGERS, TH., J. T. SMIT & B. VAN AARTSEN, 2001. FIRST ADDENDUM TO THE CHECKLIST OF DUTCH TACHINID FLIES (DIPTERA: TACHINIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 61 (10): 147-150.

Abstract: Nine species of Tachinidae are recorded from The Netherlands for the first time: *Rondania cucullata*, *Belida angelicae*, *Carcelia kowarzi*, *Drino vicina*, *Ectophasia leucoptera*, *Phania speculifrons*, *Chrysosomopsis auratus*, *Gynnocheta magna* and *Siphona collini*. All material from The Netherlands previously recorded as *Chetogena fasciata* proved to be the recently described *Ch. tschorsnigi*.

Th. Zeegers, Zomerstraat 15, 2033 EN Haarlem, email th.zeegers@tref.nl.
J. T. Smit, President Kennedylaan 279, 6883 AK Velp.
B. van Aartsen, Travertin 34, 8084 EH 't Harde.

Inleiding

Sinds het verschijnen van 'An annotated checklist of the Dutch tachinid flies' (Zeegers, 1998) is een grote hoeveelheid nieuw materiaal verzameld. Hierin is een negental soorten ontdekt die nog niet uit ons land bekend waren. Daarnaast is gebleken dat in Zeegers (1998) *Chetogena fasciata* (Egger) ten onrechte als inheems is vermeld. Het materiaal uit Nederland blijkt te behoren tot de zeer recent beschreven zustersoort *Ch. tschorsnigi* Ziegler.

In dit artikel geven wij een overzicht van alle nieuwe vondsten uit de periode 1 januari 1997 - 31 december 2000. De schrijfwijzen en afkortingen zijn conform de naamlijst (Zeegers, 1998). Voor de nomenklatuur is de naamlijst van Herting & Dely-Draskovits (1993) aangehouden.

Subfamilie Dexiinae

Rondania cucullata Robineau-Desvoidy

Vindplaats: Li: Sint Pietersberg, 1 ♀ 1.viii.1998, leg. BvA (col. BvA).

Deze vondst ligt tamelijk ver buiten het bekende verspreidingsgebied van *R. cucullata*. De dichtstbijzijnde vondsten zijn uit Rheinland-Paltz en Berlijn (Herting, 1984). Alle

eerdere vermeldingen van deze soort voor ons land hebben betrekking op *R. dispar* (Zeegers 1998).

Subfamilie Exoristinae

Belida angelicae (Meigen)

Vindplaats: Dr: Bargerveen, 1 ♀ 21.vi.2000, 1 ♀ 8.viii.2000, 1 ♀ 18.viii.2000, 1 ♀ 4.ix.2000, leg. BvA (col. BvA, ThZ).

Alle vermelde vrouwtjes zijn ietwat atypisch in de volgende twee opzichten: de kruin is, van boven gezien, duidelijk smaller dan een oog (hoewel niet veel) en de borsteltjes op de basis van ader R_{4+5} reiken niet tot aan dwarsader r-m. De laatste afwijking wordt ook reeds door Mesnil (1944-1975) genoemd.

Chetogena tschorsnigi Ziegler

Chaetogena fasciata (Egger) in Zeegers (1998)

Ziegler (1999) beschreef op grond van materiaal uit de Franse Alpen een nieuwe soort, *Chetogena tschorsnigi*, die nauw verwant is aan *Ch. fasciata*. Al snel rees het vermoeden dat ook het Nederlandse materiaal niet tot *Ch. fasciata* maar tot de nieuwe *Ch. tschorsnigi* gerekend moest worden. J. Ziegler was zo vriendelijk een deel van ons materiaal te bekijken.

ken en ons vermoeden te bevestigen. Hij informeerde ons dat *Ch. tschorsnigi* hem inmiddels ook uit Duitsland, Polen en Tsjechië bekend was. De werkelijke *Ch. fasciata* lijkt in haar verspreiding beperkt tot zuidoostelijk Europa met de meest noordwestelijke vondsten uit Oostenrijk (Tschorsnig & Herting, 1994). Laatstgenoemde is dus gezien deze verspreiding en gezien haar gastheer (de lymantriïde *Pentophora morio* (Linnaeus)) eigenlijk niet snel in ons land te verwachten.

Subfamilie Goniinae

Carcelia kowarzi Villeneuve

Vindplaats: ZH: Ouddorp, 1 ♀ 26.viii.1997, leg. BvA (col. BvA).

Deze soort is in heel Europa zeldzaam. De bekende gastheer, de beer *Diacrisia sannio* (Linnaeus), komt ook voor in de duinen op Goeree.

Drino vicina (Zetterstedt)

Vindplaats: Li: Bemelen, 1 ♀ 15.vi.1999, 1 ♀ 29.v.2000, leg. BvA (col. BvA).

Een typische grijze sluipvlieg en derhalve lastig in het veld te herkennen. Beide vondsten komen dan ook uit een malaiseval. Hoewel de soort polyfaag is, is de pijlstaart *Proserpinus proserpina* (Pallas) de favoriete gastheer (Tschorsnig & Herting, 1994). Het is dan ook goed denkbaar dat *D. vicina* in het kielzog van *Proserpinus* pas onlangs Nederland bereikt heeft. In Duitsland is zij begrensd tot de zuidelijke landshelft (Tschorsnig & Herting, 1994). Zij is evenwel ook bekend uit alle Scandinavische landen (Herting, 1984).

Subfamilie Phasiinae

Ectophasia leucoptera (Rondani)

Vindplaats: Li: Simpelveld, 1 ♂ 18.viii.1999, leg. BvA (col. BvA).

De dichtstbijzijnde bekende vindplaats is in de

Vaucluse (Tschorsnig, in litteris). De soort was nog nooit in Midden-Europa aangetroffen (Tschorsnig & Herting, 1994). De vondst van deze soort in ons land mag dan ook een grote verrassing genoemd worden. Het betreft ongetwijfeld een zwerver. Dat ook onder de vliegende zuidelijke soorten ver naar het noorden kunnen zwerven, was al gebleken uit Nederlandse vangsten van bijvoorbeeld *Tabanus rectus* Loew (Timmer, 1980) en *Scaeva dignota* (Rondani) (Lucas, 1992).

Phania speculifrons (Villeneuve)

Vindplaats: Li: Bemelen, 1 ♂ 17.vii.1996, leg. BvA (col. BvA).

Deze zeldzame soort was noordelijk bekend tot Noord-Frankrijk (Herting, 1984) en Saksen (Tschorsnig & Herting, 1994). De eerste auteur zag tevens een vrouwtje uit België: Couvin, 26.vi.1993 (leg. & col. M. van Veen).

Subfamilie Tachininae

Chrysosomopsis aurata (Fallén)

Vindplaatsen: Li: Vilt, 1 ♀ 29.vii.1997, leg. JTS (col. JTS); Sint Pietersberg, 1 ♂ 13.vii.1998, leg. BvA (col. BvA).

Deze soort is metaalgroen en kan derhalve uitsluitend met *Gymnocheta*-soorten verward worden. *Chrysosomopsis aurata* was al bekend uit Groot-Brittannië (Belshaw, 1993) en Duitsland (Tschorsnig & Herting, 1994), zij het zeldzaam. In Oost-Europa lijkt zij talrijker. *Chrysosomopsis aurata* vliegt in de zomer, in tegenstelling tot de *Gymnocheta*-soorten, die in het voorjaar vliegen.

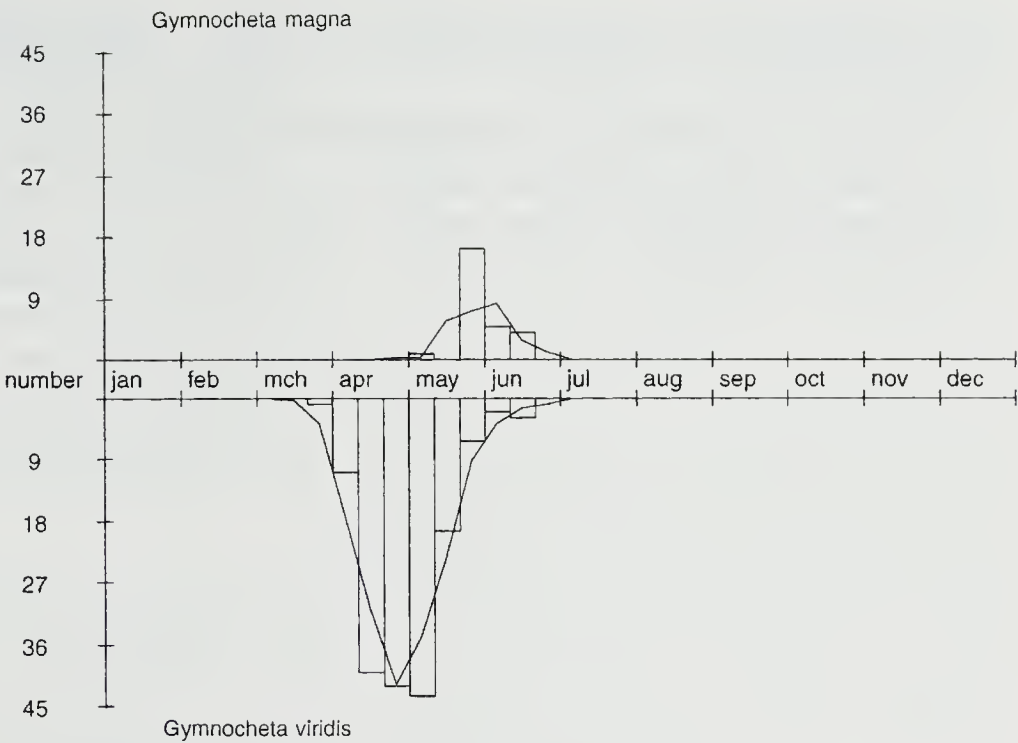
Gymnocheta magna Zimin

Vindplaatsen: Dr: Wijster, 1 ♂ 30.v.1943, leg. W. Beijerinck (col. RMNH); Bargerveen, 1 ♂ 29.v.1999, leg. J. Prijs (col. ThZ); 27 exemplaren tussen 6.v-13.vi.2000, leg. BvA (col. BvA, ThZ).

Op 29.v.1999 ving J. Prijs in het Bargerveen (Drenthe) een mannetje van *Gymnocheta magna*. *Gymnocheta magna* komt voor in

Fig. 1. Vliegtijddiagram (aantal exemplaren per decade) voor *Gymnocheta magna* (boven) en *G. viridis* (onder) in Nederland.

Fig. 1. Diagram of period of flight (number of recorded specimens per decade) for *Gymnocheta magna* (above) en *G. viridis* (below) in The Netherlands.

hoogvenen en vliegt gemiddeld iets later dan de nauw verwante *G. viridis* (Fallén) (fig. 1). Het zwaartepunt van de verspreiding van deze soort ligt in Siberië, met enkele vangsten uit Europese hoogvenen (Duitsland, Zwitserland (Tschorsnig & Herting, 1994) en Zweden (Hedström, 1985)). Een uitgebreide zoektocht van de derde auteur in het Bargerveen in 2000 leverde een grote serie aan waarnemingen op, voor het overgrote deel gevangen met de malaiseval. Er is duidelijk sprake van een gevestigde populatie in het Bargerveen. Later vond de tweede auteur in restant-materiaal van het RMNH een oud exemplaar van *G. magna*. Klaarblijkelijk is *G. magna* al langere tijd inheems in Drenthe.

Siphona collini Mesnil

Vindplaatsen: ZH: Ouddorp, 1 ♂ 12.viii.1997, leg. BvA (col. BvA); Ze: Burgh, 1 ♂ 29.vii.1999, leg. BvA (col. ThZ).

De eerste *S. collini* werd door B. van Aartsen verzameld in de duinen van Goeree nabij Ouddorp, tezamen met een grotere serie van *S. pauciseta* (Rondani). Sindsdien heeft Van Aartsen *Siphona*'s in de Zeeuwse en Goereese duinen consequent verzameld. Desalniettemin duurde het twee jaar voordat het tweede exemplaar opdook. Als *S. collini* al inheems is in de

Zeeuwse duinen, dan is de soort daar stellig zeldzaam.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar Joop Prijs (Groningen) voor het aandragen van het eerste exemplaar van *Gymnocheta magna*. Deze vangst leidde uiteindelijk tot het onderzoek dat ook *Belida angelicae* opleverde. Mark van Veen was zo vriendelijk de vondst van *Phania speculifrons* in België te melden. De heren J. Ziegler en H.-P. Tschorsnig gaven nuttige ondersteuning bij het herkennen van *Chetogena tschorsnigi* respectievelijk *Belida angelicae*.

Literatuur

BELSHAW, R., 1993. Tachinid flies, Diptera: Tachinidae. – *Handbooks for the Identification of British Insects* Vol 10, Part 4a(i): 1-170.
HEDSTRÖM, L., 1985. Svenska insektsfynd - rapport 1. – *Entomologisk Tidskrift* 106: 147-153.
HERTING, B., 1984. Catalogue of Palaearctic Tachinidae (Diptera). – *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde (A)* 369: 1-228.
HERTING, B. & A. DELY-DRASKOVITS, 1993. Family Tachinidae. In: *Catalogue of Palearctic Diptera* (A. Soós & L. Papp eds.) 13: 118-624. Hungarian Natural History Museum, Budapest.
MESNIL, L. P., 1944-1975. Larvaevorinae (Tachininae). – *Fliegen der Palaearktischen Region* 64g: 1-1435.
LUCAS, J., 1992. Een nieuwe zweefvliegsoort voor Nederland: *Scaeva dignota* (Rondani, 1857). – *De Vliegenmepper* 2(2) :1-2.
TIMMER, J., 1980. De dazen (Diptera: Tabanidae) van de

- Beneluxlanden. – *Wetenschappelijke Mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging* 138: 1-61.
- TSCHORSNIG, H.-P. & B. HERTING, 1994. Die Raupenfliegen (Diptera: Tachinidae) Mitteleuropas: Bestimmungstabellen und Angaben zur Verbreitung und Ökologie der einzelnen Arten. – *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde (A)* 506: 1-170.
- ZEEGERS, TH., 1998. An annotated checklist of the Dutch tachinid flies (Diptera: Tachinidae). – *Entomologische Berichten, Amsterdam* 58: 165-200.
- ZIEGLER, J., 1999. Eine neue paläarktische Art aus der Raupenfliegengattung *Chetogena* (Diptera, Tachinidae). – *Studia Dipterologica* 6: 437-444.

Geaccepteerd 15.viii.2001.